

УДК 159.9

Віхляєва Я.Є.¹, Жураківська В.А.²

¹ ст. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. СНЗ-111 НУ «Запорізька політехніка»

ЕМОЦІЙНЕ СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ ЯК СКЛАДОВА СВІТОГЛЯДУ ЛЮДИНИ

Часто під світоглядом розуміють сукупність поглядів, уявлень, знань, понять про світ, у якому живе людина, а також про саму людину як частинку цього світу.

При цьому розрізняють світогляд у широкому розумінні цього слова і у вузькому. Світогляд у широкому розумінні – сукупність усіх поглядів на світ: природознавчих, суспільствознавчих, етичних, естетичних, релігійних та ін. А світогляд у вузькому розумінні – це власне філософське світобачення. Однак історія людства на Землі показує, що світогляд у широкому розумінні – це далеко не проста сукупність усіх поглядів на світ, а у вузькому розумінні його зміст не вичерпується самою філософією.

Взагалі під світоглядом слід розуміти результат духовного досягнення людиною, людством світу. Об'єктом світогляду є світ як цілісність. А предметом – відношення «людина – світ».

Проте, світогляд – це далеко не всі погляди і уявлення про навколишній світ, а тільки їх граничне узагальнення. Світогляд – це свого роду каркас структури особи, класу або суспільства в цілому.

У структуру світогляду входять не тільки знання, але і їх оцінка. Тобто світогляду властива не тільки інформаційна, але і ціннісна (аксиологічна)

насиченість. Проблема ціннісних орієнтацій багатьма дослідниками признається як основоположна в процесі формування світогляду особи і її вивченню присвячені роботи Здравомислова А.Г., Шкаратан О.І., Ядова В.А. (система аттитюдів), Бобневой М.І., Непомнящей Н.І. і інших авторів. Поняття «ціннісні орієнтації» має неоднакове значення в різних областях науки. Проте, Ананьев Б.Г. підкреслював пов'язуючий, узагальнювальний характер вивчення ціннісних орієнтацій і в соціології, і в соціальній психології, і в психології. Остання розглядає ціннісні орієнтації тісно пов'язаними з пізнавальними і вольовими процесами, створюючими змістовну сторону спрямованості особи, основу її відношення до дійсності і сприяючими ціленаправленості поведінки.

Губієв М.Ю. відзначає, що робіт, присвячених вивченню залежності ефективності діяльності колективу від структури світогляду його членів практично не існує. Цей напрям не менш важливий для формування успішних виробничих колективів в контексті вивчення регулюючої і напрямної функції ціннісних орієнтацій в світогляді особи. У світлі нашого дослідження під колективом можна розуміти малу групу – сім'ю, проте вивчення залежності ефективності шлюбу від світогляду подружжя теж не проводилося.

Поняття «світогляд» співвідноситься з поняттям «ідеологія», але вони не співпадають. За своїм змістом світогляд ширший за ідеологію, яка орієнтована на соціальні явища і класові відносини. Світогляд же в цілому відноситься до всієї об'єктивної дійсності і до людини.

Знання входять в світогляд у вигляді переконань. Переконання – це та призма, через яку бачиться дійсність. Переконання – не тільки інтелектуальна позиція, але й емоційний стан, стійка психологічна установка; упевненість в правоті своїх ідеалів, принципів, ідей, поглядів, які підпорядковують собі відчуття, совість, волю і вчинки людини. Характер уявлення про світ сприяє постановці певної мети, з узагальнення якої складається загальний життєвий план, формуються ідеали, які і додають світогляду дієву силу. Зміст свідомості перетворюється на світогляд тоді, коли воно набуває характеру переконань, упевненості в правоті своїх ідей.

Отже, світогляд має величезне практичне значення. Воно впливає на норми поведінки, на відношення до праці, до інших людей, на характер життєвих прагнень, на смаки і інтереси.